

ŽSR - VÝSKUMNÝ A VÝVOJOVÝ ÚSTAV ŽELEZNÍC
Múzejno-dokumentačné centrum
Nobelova 50, 836 01 Bratislava

P. T.
Ministerstvo kultúry SR
Sekcia kultúrneho dedičstva
Nám. SNP 33
813 31 BRATISLAVA

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje/linka	Bratislava
MK 3495/2007-51/14522	76/2007-MDC	Ing.Kubáček/02 2029 7296	11.10.2007

Vec: Historické železničné vozidlá – odborné vyjadrenie

V nadväznosti na Váš list vo veci návrhu na vyhlásenie súboru historických železničných vozidiel za národné kultúrne pamiatky si dovoľujem k jednotlivým navrhovaným vozidlám poznamenať nasledovné:

1. Vozeň nákladný krytý typu Za/u, vyrobený firmou Weitzer János, i. č. 315 je zachovaný v pôvodnom, hoci do istej miery schátranom stave. I napriek tomu je ojedinelým a hodnotným reprezentantom pôvodných nákladných vozňov slovenských úzkorozchodných železníc a domnievame sa, že jeho vyhlásenie za KP je namieste. Návrh na vyhlásenie veci za národnú kultúrnu pamiatku PÚ-07/764-2/2938/SKA z 20.4.2007 však obsahuje nesprávne fotografie, ktoré zobrazujú iný vozeň (štvornápravový krytý nákladný vozeň zrejme saského pôvodu) a v odôvodnení návrhu zmätočnú informáciu o pôvodnom zaradení vozňa medzi vozidlá štátnych železníc na úzkorozchodnej dráhe Třemešná ve Slezsku – Osoblaha (táto informácia sa viaže k priloženým fotografiám, nie k vozňu, ktorý je navrhnutý na vyhlásenie za KP). Skutočnosťou je, že navrhovaný vozeň bol roku 1912 dodaný na cukrovarskú železnicu cukrovaru Pohronský Ruskov, kde pôsobil až do ukončenia prevádzky železnice.
2. Vozeň výletný otvorený typu Ba/u 608 je saského pôvodu a v prevádzke bol využívaný na úzkorozchodnej železnici ČSD Ružomberok – Korytnica. Je zachovaný v dobrom a prakticky i pôvodnom stave (roku 2007 bol reverzibilným spôsobom rekonštruovaný na priechodzí a bolo mu dosadené potrubie priebežnej brzdy). Hoci na ČHŽ bol dovezený až po zrušení pravidelnej prevádzky na nej roku 1984 z poľnej železnice v Želiezovciach, zostáva hodnotným reprezentantom vozidlového parku úzkorozchodných železníc na Slovensku a domnievame sa, že jeho vyhlásenie za KP (návrh PÚ-07/761-2/2928/SKA z 20.4.2007) je namieste.
3. Vozne služobné kryté dvojnápravové typu D/u – 2 ks (návrh PÚ-07/769-2/2953/SKA) reprezentujú originálny vozňový rad ČHŽ a sú zachované v dobrom a pôvodnom stave. Domnievame sa, že ich vyhlásenie za KP je namieste.
4. Parný rušeň Smoschewer (R III c, návrh PÚ-07/7655-2/2912/SKA) je typickým rušňom stavebných dráh ČSR v medzivojnovom a povojnovom období, na slovenských lesných železniciach sa však prakticky nevyskytoval. I napriek tomu ide

o veľmi zaujímavé a dobre zachované vozidlo, ktorého vyhlásenie za KP považujeme za vhodné. Treba však poznamenať, že aktuálne je rušeň čiastočne rozložený z dôvodu vykonávania jeho rozsiahlejšej opravy v dielňach ČHŽ Hronec.

5. Parný rušeň U 46.901 je originálnym hnacím vozidlom ČHŽ a domnievame sa, že jeho vyhlásenie za KP je namieste. Treba však poznamenať, že v súčasnosti absolvuje toto vozidlo rozsiahlu opravu a v súvislosti s tým je od roku 1997 úplne rozložené, kotol rušňa sa aktuálne nachádza v dielňach v Budapešti.
6. Vozeň výletný otvorený zvaný „Šaling“ je návrhom PÚ-07/871-1/3352/SKA nesprávne prezentovaný ako pôvodný produkt dielne ČHŽ z čias pravidelnej prevádzky v jeho aktuálnej podobe. V skutočnosti dielne ČHŽ prestavali počas 50. rokov 20. stor. pravdepodobne tri pôvodné štvornápravové plošinové vozne typu „Neptun“ na servisné účely (napr. zásobovanie odľahlých pracovísk potravinami). Prestavba spočívala v inštalácii uzatvorenej drevenej skrine s úzkymi dverami v strede a oknami na koncoch skrine. Aktuálny výzor výletného vozňa predmetný vozeň získal až prestavbou uskutočnenou roku 1992 a v prestavanej podobe sa dobre uplatňuje v turistickej doprave až do súčasnosti. Keďže druhý z týchto vozňov („Šaling“) je už v súčasnosti chránený ako zbierkový predmet SPM Nitra a keďže vrátenie predmetného vozňa do pôvodného stavu (ktorú by jeho vyhlásenie za KP nepochybne motivovalo) by znemožnilo jeho súčasné zmysluplné využitie, vyhlásenie za KP v tomto prípade nepovažujeme za účelné.
7. Nákladná drezina Tatra Vm v úzkorozchodnom prevedení (návrh PÚ-07/897-1/3469/SKA) reprezentuje veľmi ojedinelý typ vozidla; hoci pre normálnerozchodné železnice ich boli vyrábané stovky kusov (a je ich tu aj pomerne veľa múzejne zachovaných), podľa nám dostupných informácií boli na úzky rozchod vyrobené, resp. sekundárne z normálnerozchodných drezín v dielňach Plzeň po druhej svetovej vojne upravené iba tri kusy týchto vozidiel. Všetky boli následne uplatnené na úzkorozchodných železniciach v dnešnej ČR; na slovenských lesných železniciach nebola prevádzkovaná žiadna z nich. Do vozidlového parku ČHŽ sa predmetná drezina dostala až roku 1985 a roku 2001 tu bola ďalej upravená zúžením rámu pre umožnenie priechodnosti zúženým profilom lesnej železnice. Z tohto dôvodu vyhlásenie tohto vozidla za KP nepovažujeme za účelné.
8. Parný rušeň 556.039 tzv. „Štoker“ (návrh PÚ-07/1483-3/5298/SKA) je veľmi charakteristickým typom nákladného parného rušňa, používanom od 50. až do konca 70. rokov 20. stor. na takmer celej sieti ČSD. Predmetné vozidlo sa aktuálne nachádza v areáli rušňového depa Zvolen, je v pôvodnom stave, kompletne a nerozložené. Jeho vyhlásenie za KP považujeme za vhodné.

S pozdravom

Ing. Jiří Kubáček, CSc.

V e d ú c i
Múzejno-dokumentačného centra